

POSTANOWIENIE

14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 14 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku D. A.

z udziałem J. A.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej J. A.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku

z 28 lutego 2024 r., II Ca 1240/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia uczestnikowi niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

[PG]

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie – D. A. wniosła o podział majątku wspólnego jej i uczestnika postępowania – J. A. Określiła skład majątku wspólnego, gdyż wnioskodawczynię i uczestnika postępowania, będących uprzednio małżeństwem, łączyła ustawowa wspólność majątkowa w okresie od 22 września 1977 r. do 10 stycznia 2020 r. Domagała się nadto ustalenia, że poniosła z majątku osobistego

na majątek wspólny nakłady w kwotach po 133.300 zł i 39.371 zł, wskazując, iż środki te przeznaczyła na zakup i remont wspólnego mieszkania. Co do sposobu podziału wniosła o przyznanie na jej rzecz określonej nieruchomości, a pozostałych składników majątku uczestnikowi postępowania. Uczestnik postępowania, J. A. przychylił się, co do zasady, do wniosku o podział majątku wspólnego. Domagał się ponadto ustalenia, że poniósł z majątku osobistego na majątek wspólny nakład w postaci osobistej pracy przy remoncie wspólnego mieszkania oraz nakład w ustalonej przez biegłego sądowego kwocie znajdującej się na zlikwidowanej książeczce mieszkaniowej przeznaczonej na objęcie w użytkowanie wieczyste określonej działki. Uczestnik postępowania kwestionował nakłady zgłoszone do rozliczenia przez wnioskodawczynię, a ponadto wniósł o przyznanie na jego rzecz nieruchomości przy ul. W., a pozostałych ze wskazanych przez niego składników wnioskodawczyni. Nie zgadzał się na przejęcie nieruchomości przy ul. W., ani też na przyznanie nieruchomości przy ul. W.1, wnioskodawczyni.

Postanowieniem z 14 lipca 2022 r., Sąd Rejonowy w Białymstoku: I. ustalił, że w skład majątku wspólnego D. A. i J. A. wchodzi: 1) nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalnym oznaczona jako działka o numerze geodezyjnym [...] o powierzchni [...] ha, położona w B. przy ulicy W. o wartości 493.392 zł; 2) odrębna własność lokalu mieszkalnego numer [...] o powierzchni [...] m², znajdującego się w budynku wielorodzinnym położonym w B. przy ulicy W. wraz z udziałem [...] części w prawie własności nieruchomości wspólnej o wartości 317.600 zł; 3) udział [...] części w odrębnej własności lokalu niemieszkalnego - garażu, położonego w B. przy ulicy W., z prawem korzystania z miejsca postojowego numer [...], wraz z udziałem [...] części w prawie własności nieruchomości wspólnej o wartości 29.500 zł; 4) kwota 143.130,94 zł pobrana przez wnioskodawczynię; 5) kwota 50.000 zł pobrana przez wnioskodawczynię; 6) kwota 75.358,29 zł pobrana przez uczestnika postępowania; 7) kwota 919,80 zł zgromadzona na rachunku bankowym numer [...] prowadzonym na rzecz D. A.; 8) kwota 12,05 zł zgromadzona na rachunku bankowym numer [...] prowadzonym na rzecz J. A.; 9) kwota 25,77 zł zgromadzona na rachunku bankowym numer [...] prowadzonym w B. w B.; J. A.; H. ustalił, że wnioskodawczyni poniosła nakład z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 233 892 zł; III, umorzył postępowanie w zakresie kwoty 8.883,99 zł. IV.

dokonał podziału majątku wspólnego opisanego w pkt I w ten sposób, że 1) wnioskodawczyni przyznał majątek opisany w pkt I ppkt 1,4,5,7; 2) uczestnikowi postępowania przyznał majątek opisany w pkt I ppkt 2, 3, 6, 8, 9; V. zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania tytułem dopłaty 15.527 zł płatne w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w terminie płatności; VI. oddalił wnioski w pozostałym zakresie, oraz orzekł o wydatkach w sprawie i kosztach postępowania (pkt VII-X).

Apelację od powyższego postanowienia Sądu I instancji wywiódł uczestnik postępowania J. A. Zaskarżył je w całości, zarzucając mu naruszenie określonych w apelacji przepisów postępowania oraz przepisów praw materialnego. We wnioskach apelacji J. A. domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia Sądu odwoławczego w zakresie wskazanym w treści apelacji, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wnioskodawczyni – D. A., wniosła o oddalenie apelacji.

W wyniku rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy w Białymstoku zmienił zaskarżone apelacją postanowienie, co nastąpiło w wyniku zmiany jej okoliczności (utrata ważności operatu szacunkowego), a także zmiany stanowiska samych zainteresowanych.

Ostatecznie, Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z 28 lutego 2024 r., w szczególności, postanowił: I. zmienić zaskarżone postanowienie – 1) w punkcie I podpunkt 1 o tyle, że wartość ustalił na kwotę 622.700,00 zł; 2) w punkcie I podpunkt 2 o tyle, że wartość ustalił na kwotę 428.600,00 zł; w punkcie I podpunkt 3 o tyle, że wartość ustalił na kwotę 45.000,00 zł; 4) w punkcie II i ustalił, że wnioskodawczyni D. A. poniosła nakład na majątek wspólny w kwocie 315.760,00 zł; 5) punkcie IV i dokonał podziału majątku wspólnego opisanego w punkcie I postanowienia w ten sposób, że: a) wnioskodawczyni D. A. przyznał majątek opisany w punkcie I podpunkt 2, 3, 4, 5, 7 postanowienia, b) uczestnikowi postępowania J. A. przyznać majątek opisany w punkcie I podpunkt 1, 6, 8, 9 postanowienia, 6) w punkcie V i zasądził tytułem dopłaty od J. A. na rzecz D. A.

kwotę 173.102,69 zł, płatną w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w stosunku rocznym, w razie opóźnienia w terminie płatności; 7) dodał punkt Va i nakazał J. A. aby opróżnił i wydał D. A. lokal mieszkalny numer [...] oraz garaż, położone w B. przy ulicy W. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia; 8) dodał punkt Vb i nakazał D. A. aby opróżniła i wydała J. A. nieruchomość położoną w B. przy ulicy W. w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia; 9) dodał punkt Vc i celem zabezpieczenia dopłaty od uczestnika postępowania J. A. na rzecz wnioskodawczyni D. A. ustanowił hipotekę przymusową na nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym oznaczonej jako działka o numerze geodezyjnym [...] o powierzchni [...] ha, położonej w B. przy ulicy W (obręb [...]), dla której Sąd Rejonowy w Białymstoku prowadzi księgę wieczystą [...] - na kwotę 173.102,69 zł; II. oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Uczestnik postępowania – J. A. skargą kasacyjną zaskarżył postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z 28 lutego 2024 r. w części tj. w pkt I ppkt 4), punkcie 2) zasądzającym dopłatę oraz w punkcie II oddalającym apelację w pozostałym zakresie. Skargę kasacyjną od tego postanowienia uczestnik postępowania oparł na zarzutach naruszenia przepisów postępowania, tzn.: art. 233 par 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. w zw. 382 k.p.c. i zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art. 45 k.r.o. przez jego niewłaściwe zastosowanie.

We wnioskach skarżący domagał się, w szczególności, przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt.: 4 k.p.c. oraz w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., z uwagi na tę okoliczność, że Sąd II instancji, rozpoznając apelację uczestnika postępowania dopuścił się rażącego naruszenia przepisów postępowania, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia. Następnie skarżący przedstawił polemikę z ustaleniami stanu faktycznego sprawy i oceną dowodów dokonaną przez Sąd Okręgowy, który uznał, w ocenie skarżącego, niesłusznie, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do przyjęcia, iż wnioskodawczym poczyniła nakład z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 315.760 zł, co stanowi 65 % aktualnej wartości nieruchomości,

podczas gdy prawidłowa i wszechstronna ocena zgromadzonego nie pozwala przyjąć takiego wniosku. Jeżeli więc materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie nie pozwalał przyjąć ponad wszelką wątpliwość, aby wnioskodawczyni miała przeznaczyć środki pochodzące z jej majątku osobistego na zakup czy wykończenie mieszkania wchodzącego w skład majątku wspólnego, tym samym przyjęcie przez Sąd, jakoby wnioskodawczyni miała poczynić nakład z majątku osobistego na majątek wspólny wynika, jak stwierdził skarżący, z rażącego naruszenia art. 233 par 1 pkt 1 k.p.c. W dalszej kolejności skarżący stwierdził, celem wykazania przesłanki oczywistej zasadności skargi, że nie sposób zaaprobować ustalenia Sądu odwoławczego, zgodnie z którymi, wobec stosunku 65% nakładów osobistych wnioskodawczyni do 35 % stanowiących majątek wspólny, bezsporne jest występowanie znaczącej dysproporcji między wartościami środków użytych z majątku osobistego wnioskodawczyni i majątku wspólnego małżonków. Koszty robocizny, natomiast, poniesione przez uczestnika postępowania stanowią nakład rozliczany zgodnie z art. 45 k.r.o. W ocenie skarżącego, Sąd Okręgowy w Białymstoku, nie dokonał takiego rozliczenia, a pomijając tą kwestię dopuścił się naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. W konkluzjach uczestnik postępowania, w zamiarze wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4) k.p.c. stwierdził, że potrzeba rozważenia, czy nie zachodzi konieczność rozliczenia nakładu uczestnika w postaci osobistej pracy na remont mieszkania na jego korzyść, skoro mieszkanie przy ul. W. w ostateczności zostało uznane w przeważającej części za sfinansowane z majątku osobistego wnioskodawczyni i jej przyznane. Skarżący podkreślił też tę okoliczność stanu faktycznego sprawy, że wykonane przez J. A. prace remontowe zwiększyły wartość majątku przyznanego D. A., co w konsekwencji prowadzi do wzbogacenia wnioskodawczyni, kosztem pracy uczestnika postępowania.

W dalszej kolejności skarżący wniósł o: I. uchylenie w zaskarżonym zakresie wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z 28 lutego 2024 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji; II. po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę uczestnika postępowania, wnioskodawczyni domagała się: 1) odrzucenie tej skargi kasacyjnej; 2) w przypadku nieuwzględnienia

powyższego - wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; 3) w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania - wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej; 4) zasądzenie od uczestnika postępowania, na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania za instancję kasacyjną, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestnik oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przestanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, w kontekście motywów wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie pozwala na podzielenie tezy skarżącego, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wbrew stanowisku wnioskodawcy Sąd drugiej instancji wypełnił funkcję judykacyjną określoną w art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i wyjaśnił problematykę związaną z podstawą faktyczną i prawną w odniesieniu do rozliczenia nakładu (i jego wysokości) wnioskodawczyni z majątku osobistego na majątek wspólny.

W orzecznictwie zostało również wyjaśnione, że naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. (obecnie art. 327¹ § 1 k.p.c.) w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Zatem nie każde uchybienie w zakresie konstrukcji uzasadnienia sądu drugiej instancji może stanowić podstawę dla skutecznego podniesienia zarzutu kasacyjnego, lecz tylko takie, które uniemożliwia

Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli prawidłowości orzeczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05 nie publ., z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07, nie publ, z dnia 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07, OSNC - ZD 2008 Nr D, poz. 118, postanowienie z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 654/14, nie publ.). W sytuacji, gdy Sąd drugiej instancji nie uzupełnia postępowania dowodowego ani, po rozważeniu zarzutów apelacyjnych, nie znajduje podstaw do zakwestionowania oceny dowodów i ustaleń faktycznych orzeczenia Sądu pierwszej instancji, może te ustalenia przyjąć za podstawę faktyczną swojego rozstrzygnięcia. Zgodnie z obowiązującym od 7 listopada 2019 r. art. 387 § 2¹ pkt 1) i 2) k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) w uzasadnieniu sądu drugiej instancji wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia sądu pierwszej instancji, chyba że sąd drugiej instancji zmienił lub uzupełnił te ustalenia; jeżeli sąd drugiej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe lub odmiennie ocenił dowody przeprowadzone przed sądem pierwszej instancji, uzasadnienie powinno także zawierać ustalenie faktów, które sąd drugiej instancji uznał za udowodnione, dowody, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa powinno objąć ocenę poszczególnych zarzutów apelacyjnych, a poza tym może ograniczyć się do stwierdzenia

Należy zauważyć, że wnioskodawca powołuje się na naruszenie przez Sąd odwoławczy art. 233 § 1 k.p.c., co ze względu na charakter postępowania kasacyjnego pozostaje w sprzeczności z art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy

uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 4 pkt 8, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1964 ze zm.).

[PG]

[a.ł.]